

De politiek werkt aan een plan tegen het watervalstelsel, jongeren gaan op eigen houtje tegen de stroom in

Wat een persoon nog kan

Nieuw statuut wilsonbekwamen vertrekt van de rechten van betrokkene

- ▶ Paar honderdduizend Belgen niet in staat bezittingen te beheren
- ▶ Bestaande regelingen, zoals verlengde minderjarigheid, niet meer aangepast aan de tijd
- ▶ Vrederechter centrale spil in nieuwe regeling

Erik DE SMET

De Kamer van Volksvertegenwoordigers keurde een wetsvoorstel goed dat voortaan één vorm van bescherming biedt aan mensen met een mentale beperking of met dementie. De nieuwe regeling, uitgewerkt op initiatief van Raf Terwingen en Sonja Becq (beiden CD&V), vertrekt uitdrukkelijk van de rechten van de beschermde persoon en van diens mogelijkheden.

Ons land telt enkele honderdduizenden die door een mentale beperking, een psychiatrische aandoening of dementie niet of niet langer in staat zijn hun persoonlijke belangen, geld en goederen te beheren. Het burgerlijk recht voorziet tot nog toe in meerdere statuten die hen moesten beschermen tegen inhaligheid of verkwisting, zoals de verlengde minderjarigheid, de voogdij of, voor dementerenden, de voorlopige bewindvoering.

„De bestaande regelingen waren ingewikkeld en niet meer aangepast aan de tijd”, legt Sonja Becq uit. „Voortaan is de vrederechter bevoegd voor alle statuten en dat laat toe om volgens de mogelijkheden van de persoon een specifieke regeling uit te werken.”

Raf Terwingen wijst op het uitgangspunt: de vaststelling van wat iemand nog kan, terwijl het tot nog toe te vaak een kwestie was van alles of niets. „Centraal staan voor ons participatie en zelfbeschikking, ook door mensen met een beperking of dementie”, meent het kamerlid. „In instellingen functioneren bijvoorbeeld nu al bewonersraden. Het recht volgt wat er in de samenleving gebeurt. Willen we een respectvolle bescherming, dan vergt dat een individuele benadering.”



Ouders van een meerderjarige met een mentale beperking zullen in de toekomst het statuut van bewindvoerder krijgen. © Reporters

Moeten ouders van een gehandicapt meerderjarig kind, bijvoorbeeld met het syndroom van Down, een omwenteling verwachten? Sonja Becq: „Nee, maar het systeem van verlengde minderjarigheid, waardoor iemand niet

Familiale bewindvoering geniet de voorkeur, maar de vrederechter kan ook een beroeps aanduiden

kan huwen of een huis kopen en juridisch gelijkgesteld is aan een persoon jonger dan vijftien, verdwijnt. Ouders van iemand met een mentale beperking zullen dus deels hun kind moeten loslaten, en vooral aandacht moeten geven aan wat hij of zij wél kan. Het is dus best mogelijk dat hun kind in

de toekomst van de vrederechter meer bevoegdheden krijgt en bijvoorbeeld, juridisch ondersteund, een beperkt budget zelfstandig mag beheren.”

Met het nieuwe statuut zullen ook mensen met een mentale beperking of een psychiatrische aandoening die aan de slag zijn in beschutte werkplaatsen en die onder een beschermingsstatuut vallen (maar vaak zelfstandig wonen) meer mogelijkheden krijgen om hun leven zelf uit te bouwen.

„De vrederechter kan hen ondersteuning opleggen in plaats van een voogd aan te stellen, die alles in hun naam beslist en beheert”, verduidelijkt jurist Tim Wuyts, die meeschreef aan het wetsvoorstel. „Familiale bewindvoering geniet steeds de voorkeur, maar als er spanningen zijn of er geen familie meer is, kan de vrederechter een beroepsmatige bewindvoerder

aanstellen, meestal een advocaat, al kunnen ook organisaties van patiënten en hun families dat opnemen.”

Dementie is een specifieke situatie van wilsonbekwaamheid. Anders dan mensen met een geestelijke beperking oefenden dementerenden vóór hun aandoening al hun rechten zelf uit. Gaandeweg blijken ze als gevolg van hun ziekte echter niet meer in staat hun geld en goederen te beheren, waarop hun kinderen een volmacht vroegen en kregen op hun ouders' rekening.

Dat gaat meestal goed, zolang er geen belangen worden geschonden of er belangrijke beslissingen moeten worden genomen, zoals verhuizing naar een rusthuis of verkoop van de woonst. Het gebeurt soms dat inhalige familieleden misbruik proberen te maken van de patiënt. Wanneer een ver-

zorgingsinstelling merkt dat er geld verdwijnt of dat er sprake is van misbruik, kan de directie aan de alarmbel trekken en de vrederechter verzoeken een bewindvoerder aan te stellen.

„Ons voorstel, dat tot stand kwam na uitvoerige raadpleging van het middenveld, voorziet eveneens dat de betrokkene vooraf zelf een bewindvoerder kan regelen”, stipt Sonja Becq aan. „Ook wordt de familie betrokken bij de beslissing. Centraal staat participatie. Daarom is een vertrouwenspersoon belangrijk. Hij of zij moet de tolk van de betrokkene kunnen zijn en weer-geven wat deze echt verlangt.”

Wellicht zal de nieuwe regeling voor bescherming van wilsonbekwamen op 1 januari 2014 in werking treden. De wetgever voorziet in overgangsregels waardoor de huidige statuten omgezet worden in nieuwe.